

ELTE BTK Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet

Esz­tétika MA sillabusz

a felvehető előadások és szemináriumok ismertetője
irodalomjegyzéssel

2015-2016-2. félév

BMA-ESZD-210 Papp Zoltán: Az esztétika alapproblémái ea

Időpont: kedd 16:00-17:30

MUK 42

A félév során egy vagy több, közösen (az első órán) meghatározandó elméleti szöveget fogunk venni, a feldolgozás történhet referátumok – és esetleg korreferátumok – formájában is.

BMA-ESZD-220.03 Seregi Tamás: Bevezetés a műértelmezésbe gy

Időpont: hétfő 9:00-10:30

MUK 42

A kurzus tartalma: A kurzuson a nyolcvanas évektől napjainkig tekintjük át a nemzetközi művészet legfontosabb fejleményeit elméleti kérdések mentén. Célunk egy lehetséges áttekintő kép felrajzolása.

1. A posztmodern és a szimulacionizmus
Jacques Derrida: „Az elkülönböződés”, in Bacsó Béla (szerk.): *Szöveg és interpretáció*. Cserépfalvi, Budapest, é.n.
2. A művészet, mint identitás – gender, queer, transgender
Leo Bersani: „A végbél mint sír?” és „Létezik-e meleg művészet?” (Kormos Nikolett kéziratos fordítása)
3. A művészet mint szakma
Hal Foster: „The Artist as Ethnographer”. *The Return of the Real*. 171-205. o.
Walter Benjamin: „Az alkotó mint termelő”. *Angelus Novus*. Magyar Helikon, Budapest, 1980. 759-780. o.
4. Művészet és emlékezet
Jacques Derrida – Wolfgang Ernst: *Az archívum kínzó vágya*, Kijárat, 2008.
Okwui Enwezor: „Archive Fever: Photography between History and a Monument”. 2008.
http://sites.duke.edu/vms565s_01_f2014/files/2014/08/enwezor2008.pdf
Mark Godfrey: „The Artist as Historian”. *October* 2007/tavaszi.
5. A brit művészet új nemzedéke a kilencvenes években
Julian Stallabrass: *High Art Lite: British Art in the 1990s*. Verso, London, 1999.
6. Film, fotó és esztétika
Michael Fried: *Why Photography Matters as Art as Never Before*. 2008.
Thomas Elsaesser – Malte Hagener: *Film Theory. An Introduction through the Senses*. Routledge, 2010.
7. Művészet és politika
Jacques Rancière: *Esztétika és politika*. Műcsarnok, 2010.
Jacques Rancière: *Az emancipált néző*. Műcsarnok, 2011.
8. Relációesztétika

Nicolas Bourriaud: *Relációesztétika*. Műcsarnok, Budapest, 2007.

Nicolas Bourriaud: *Utómunkálatok*. Műcsarnok, Budapest, 2007.

9. Public art és a szociális fordulat

Rosalyn Deutsche: „Uneven Development: Public Art in New York City”, *Evictions. Space and Cultural Politics*. MIT Press, 1996, 49-108. o.

Suzanne Lacy: „Time in Place: New Genre Public Art a Decade Later”, in Cameron Cartiere szerk.: *The Practice of Public Art*. Routledge, 2008.

Claire Bishop: „A szociális fordulat: a kollaboráció és elégedetlenei”, *Exindex* - <http://exindex.hu/print.php?l=hu&page=3&id=531>

10. Az intézményrendszer és a kurátori fordulat

A „Kurátori szerepek” c. fejezet a Kékesi – Lázár – Varga – Szoboszlai (szerk.) *A gyakorlattól a diskurzushoz* (MKE, 2012) c. kötetből.

Anton Vidokle: „Művészet művészek nélkül?” *Exindex* - <http://exindex.hu/index.php?l=hu&page=3&id=798>

Anton Vidokle: „Art without Work?” *e-flux* 2011/november

11. A videóművészettől az új média művészetig

Jacques Khalip – Robert Mitchell: *Releasing the Image*. Stanford UP, 2011.

12. Installáció és videóinstalláció

„Round Table: The Projected Image in Contemporary Art”, *October*, 2003/tavaszi.

Kate Mondloch: *Screens. Viewing Media Installation Art*. University of Minnesota Press, 2010.

13. A body art-tól a bio-art-ig és tovább

Eduardo Kac (ed.): *Signs of Life. Bio Art and Beyond*. The MIT Press, 2007.

Heather Davis – Etienne Turpin (ed.): *Art in the Anthropocene*. Open Humanities Press, 2015.

BMA-ESZD-350.03 Sajó Sándor: Lukács – A lélek és a formák ea

Időpont: csütörtök 9:00-10:30

MUK 39

Az órán *A lélek és a formák* című, 1910-ben megjelent kötet írásaiból olvasunk, művészet és filozófia, művészet és tudomány, művészet és kultúra, művészet és élet összefüggéséről. Emellett néhány további, szintén ebből az időszakból származó Lukács-szöveget is megvitatunk, valamint Lukács gondolataihoz szorosan kapcsolódó más szerzők műveit is.

A félév végi jegyet az órákon való aktív részvétel és a félév végén beadandó esszé határozza meg.

Olvasmányok:

Lukács György: *A lélek és a formák*, Napvilág Kiadó - Lukács Archívum, Budapest, 1997

<http://old.btk.pte.hu/tanszekek/filozofia/Anyagok/Lukacs-Alelekesaformak.pdf>

Lukács György: "Estétikai kultúra", in: Veres András szerk.: *Lukács-olvasókönyv*, Balassi, Budapest, 2013.

http://www.balassikiado.hu/BB/NET/Lukacs/2_4.pdf

Lukács György: "A regény elmélete" (részlet: I.rész, 479-545), in: *A heidelbergi művészetfilozófia és esztétika. A regény elmélete*. Magvető, Budapest, 1975.

Balázs Béla: "Dialógus a dialógusról", in: Nyugat (három részletben):

1908/18: <http://epa.oszk.hu/00000/00022/00017/00358.htm>

1909/3: <http://epa.oszk.hu/00000/00022/00026/00584.htm>

1911/6: <http://epa.oszk.hu/00000/00022/00076/02310.htm>

Márkus György: "A lélek és az élet", in: Lukács 1997 (utószó)

Radnóti Sándor: "Hozzáartozás az elutasított kultúrához. Lukács György vakfoltja", in: *Tiszatáj* 2013 május, 84-91.

http://epa.oszk.hu/00700/00713/00260/pdf/tiszataj_EPA00713_2013_05_084-091.pdf

BMA-ESZD-351.02.01 Nemes Z. Márió: Élet, filozófia, művészet 2.

gy

Időpont: hétfő 14:00-15:30

MUK 42

A kurzus célja az "élet" fogalmának vizsgálata a 20. századi filozófia és kultúratörténetben. Életfilozófiai kontextusban az élet mint kultúra ellenes és/vagy művészetteremtő erő áll a középpontban, ugyanakkor az élet-fogalom olyan kultúratörténetileg releváns vonzataival is foglalkozunk majd, mint a dekadencia vagy a degeneráció. A 20. század során az élet fogalma fokozatosan eloldódik az életfilozófiától, ezért olyan szövegeket is tárgyalunk, melyek a biopolitika, antropológia vagy a fenomenológia összefüggéseiben tárgyalják újra az elevenség témáját.

A kurzus teljesítésének feltétele: zárthelyi dolgozat és szóbeli számonkérés

Válogatás a kurzus során tárgyalt szövegekből:

Georg Simmel: *Der Konflikt der modernen Kultur*, in: Georg Simmel: *Das individuelle Gesetz – Philosophische Exkurse*, Suhrkamp, 1987, 148-173.

Lukács György: *Lélek és a formák*, Napvilág, Budapest, 1997

Oswald Spengler: *Az ember és a technika – Adalékok az életfilozófiához*, fordította Csejtei Dezső és Juhász Anikó, in: Oswald Spengler: *Válságok árnyékában*, Noran Libro, Budapest, 2013, 107-153.

Günter Figal: *Tárgyiság*, fordította Bartók Imre, Kijárat Kiadó, 2009, (A hetedik "Élet" címűfejezet) 307-358.

Michel Henry: *Az élet fenomenológiája* (fordította Farkas Henrik) és *Az élő test* (fordította Moldvay Tanás), in: Michel Henry: *Az élő test – válogatott tanulmányok*, Bencés Kiadó, Pannonhalma, 2013, 5-78.

Hans Jonas: *Das Prinzip Leben*, Suhrkamp, 1994.

BMA-ESZD-360.03 Papp Zoltán: Mi (a) művészet? Kortárs angolszász válaszok ea

Időpont: kedd 17:30-19:00

MUK 42

A kurzus a művészet/műalkotás definíciójának-definiálhatóságának problémáját vizsgálja az utóbbi évtizedek vonatkozó angolszász esztétikai elméletei tükrében. Szóba kerül majd a funkcionalista és az intézményi elmélet, az intencionális-történeti megközelítés, a történeti narrativizmus, valamint a művészet klaszterelmélete. A pontos tematikát és az olvasandó szövegek listáját az első órán adom meg.

BMA-ESZD-360.04 Bacsó Béla: A kép elmélete – "Bildakt" ea

Időpont: kedd 13:00-14:30

MUK 40

Nem meglepő, ha olyan érzésünk támad, mintha itt valamiféle képi és nyelvelméleti közelítésről lenne szó. Ez olyan szempont a mai művészetelméletben, ami nem riad vissza attól, hogy kép és szó, kép és nyelvi kifejezettség, akár *szimbólikus*, akár *intencionális* megvalósulásával számot vessen. Bredekamp könyve adja a kiindulást, amelyben a séma-karakterről, szubsztitúcióról és végül intrinzikus hatóerőről beszél a képi formálás során. Nem előzmények nélküli, hiszen részben a *nyelv védelmében* is szót emel azzal, hogy Austin és részben Searle *nyelvaktus* (Speech Act) elmélete felől keres támogatást.

Az előadás a *kép* sajátos nyelvi-esztétikai-művészettörténeti megközelítése során visszatekint a bécsi iskola meghatározó alakjaira (pl. Schmarsow), vagy Wölfflin gondolataira, akire emlékezve Bredekamp könyve is írodott. Másrészt olyan kortárs kép-elméleti elgondolásokra is kitekintünk, mint Blumenbergé, Beltingé, ill. Boehmé. Vizsga a félévi előadások, valamint az olvasott szövegekből nyert ismeret alapján szóbeli beszámoló lesz.

Irodalom:

A kép a médiaművészet korában szerk. Nagy Edina L'Harmattan 2005. 11-58.o., 101-192.o.

BMA-ESZD-361.03 Somlyó Bálint: Deleuze - Proust ea

Időpont: csütörtök 10:30-12:00

MUK 39

A kurzus célja szűkebb értelemben megismerkedés a modern művészetelmélet egyik fontos művével, kicsit tágabban bevezetés a 20. század egyik legjelentékenyebb irodalmi művébe, még tágabban egy jellegzetes 20. századi probléma, regény és filozófia kölcsönhatásának vizsgálata. A kurzus keretében szoros szövegelemzéssel dolgozzuk fel Deleuze könyvét fejezetről fejezetre, kitekintéssel a közben szóba jövő problémákra (emlékezet, Bergson etc.) A félév szemináriumi dolgozattal vagy beszámolóval zárul.

Kötelező olvasmány:

Gilles Deleuze: Proust, Atlantisz, 2002.

A hallgatóktól elvárt Proust regényének valamelyes ismerete.

Kiegészítésként olvasható:

**BMA-ESZD-370.04 Bartha Judit: 20. századi és kortárs
szövegelméletek** ea

Időpont: szerda 14:00-15:30

MUK 40

A félév során vizsgálandó 20–21. századi rövid elméleti szövegek önreflexív módon a szövegkérdését helyezik a középpontba hermeneutikai, recepcióesztétikai, posztstrukturalista, dekonstruktív, pszichoanalitikus, posztkoloniális, feminista stb. módszerekkel, esztétika és irodalomtudomány határvonalán.

A teljesítés feltétele: szóbeli vizsga vagy referátum.

**BMA-ESZD-370.05 Pálfalusi Zsolt: Bevezetés a hermeneutikába
(Dilthey, Heidegger, Gadamer)** ea

Időpont: szerda 18:00-19:30

MUK 40

A kurzus célja, betekintést nyújtani a hermeneutika alapjaiba olyan klasszikusok alapján, akik meghatározói lettek ennek a tudománynak. Életművüknek olyan szakaszaiba tekintünk be, mely kellő tájékozódást biztosít minden későbbi hermeneutikai kurzushoz.

Kurzus teljesítésének feltétele aktív órai részvétel, valamint referátum tartása a mű egy előre megadott szakaszából.

**BMA-ESZD-371.02 Nemes Z. Márió – Seregi Tamás: Mai magyar
művészet II.** gy

Időpont: hétfő 18:00-19:30

MUK 42

**BMA-ESZD-410.06 Darida Veronika - Takács Ádám: Etika és
biopolitika** ea

Időpont: szerda 18:00-19:30

MUK 42

BMA-ESZD-410.07 Papp Zoltán: Az esztétikum kontextusai ea

Időpont: kedd 16:00-17:30

MUK 42

BMA-ESZD-410.08 Papp Zoltán Angolszász művészet definíció ea

Időpont: kedd 17:30-19:00

MUK 42

BMVD-070.32 György Péter – Farkas Noémi: Conflict Zone Projekt

gy

Időpont: szerda 18:00-19:30

FUGA, Budapest Építészeti Központ (Petőfi Sándor utca 5)

BMA-ESZD-402.07 Sajó Sándor: A Philosophy of Vision gy

Időpont: szerda 12:00-13:30

MUK -137

We shall discuss the meaning and significance of vision in experience in general. We shall start with a classical text (Diderot), and then focus on phenomenology (Sartre, Merleau-Ponty, Lévinas, Marion). We shall also read authors from the psychoanalytical tradition (Lacan), from post-structuralism (Foucault) and art history (Didi-Huberman). Fundamental philosophical issues, closely connected to vision, shall also be discussed such as the problem of consciousness, the relation of mind and body, the relation of the I and the other, and so forth.

Reading List

- Diderot, Denis. "Letter on the Blind". Trans. Kate E. Tunstall, in: Kate E. Tunstall: *Blindness and Enlightenment*, New York/London: Continuum, 2011, pp. 167-229.
- Sartre, Jean-Paul. *Being and Nothingness*. Trans. Hazel E. Barnes. New York: The Philosophical Library, 1956, pp. 9-12, 55-56, 252-271.
- Merleau-Ponty, Maurice. 1968. *The Visible and the Invisible*. Trans. Alphonso Lingis. Evanston: Northwestern University Press, 1968, pp. 130-156.
- Lévinas, Emmanuel. *Totality and Infinity. An Essay on Exteriority*. Trans. Alphonso Lingis. The Hague/Boston/London: Martinus Nijhoff, 1979, pp. 187-193.
- Marion, Jean-Luc. *The Erotic Phenomenon*. Trans. Stephen E. Lewis. Chicago: Chicago University Press, 2007, pp. 112-120.
- Didi-Huberman, Georges: "The Image as Rend and the Death of God Incarnate". In *Confronting Images*, Pennsylvania: The Pennsylvania State UP, 2005, pp. 139-228.
- Lacan, Jacques. *Écrits. A Selection*. Trans. Bruce Fink, New York/London: W.W.Norton, 2004, pp. 3-9.
- Foucault, Michel. *Discipline and Punish. The Birth of the Prison*. Trans. Alan Sheridan. New York: Vintage Books, 1995, pp. 195-228.
- Blanchot, Maurice. "The Two Versions of the Imaginary". In *The Space of Literature*. Trans. Ann Smock. Lincoln/London: Nebraska Press, 1989, pp. 254-264.